

szűz«-et, Weimarban, a Schiller-kultusz székhelyén. Utána 1859. szept. 26-án Komlóssy Ida vette át Jeanne d'Arc szerepét, majd ismét nov. 7-én tűzték műsorra a darabot; azután 1893-ban a Budai Színházban Krecsányi Ignác társulata játszotta tizenötödör »Az orleansi szűz«-et, amely azóta nem is került aztán nálunk több előadásra. Sebestyén Károly új fordításában bemutatta a Magyar Színház is, 1923. jún. 16-án, Darvas Livel a címszerepben. A többi szereplők: VII. Károly: Tarnai Ernő; Isabeau: Báthory Giza; Sorel Ágnes: Pécsi Blanka; Fülöp: Toronyi Imre stb. (Jeanne d'Arc vértanu halála, kivégeztetése óta folyton foglalkoztatta az írókat és zenészeket. »Mystère d'Orleans« volt az első mű, mely 1439-ben, tehát nyolc évvel a tragédia után, került színre Orleansban. Száz szereplő vett benne részt, kiknek egy része még akkor élő személyiségeket ábrázolt. Az egész mű 20,529 sorból állott s Angliában kezdődik, hol Salisbury beszédére elhatározzák a tábornokok, bevégzik Franciaország meghódítását és beveszik Orleant. Csak a 7060-ik sornál — az égből — jelenik meg VII. Károly imájára a szűz s aztán találkozik Baudricourtnál, a királylyal és Szent Mihály arkangyallal. A mű ettől fogva szorosan ragaszkodik a történelemhez, heleszöve a szentek vizióit, egész a patay-i ütközetig. Az utolsó jelenet Jeanne d'Arc diadalmas bevonulását rajzolja. A nyelvezete elég erős s e misztérium nagyon elterjedt, sőt utánózták is. Számos ilyen misztérium keletkezett, mindig erősebb és erősebb színezettel, míg végre a 16. század végén a port-a-moussoni jezsuita zárdában egy tanár, Frontin du Duc, színpadra vitte növendékeivel és III. Károly lothringi herceg előtt eljátszatta.

Shakespeare, úgy látszik, tisztán angol hagyományok után dolgozva, egészen rossz színben tünteti fel Jeanne d'Arcot. Boszorkánynak rajzolja, ördögökkel körülvéve, ki dőlőfősen tagadja meg saját édes atyját s aki anyának állítja magát, hogy kivégeztetését késleltesse. Vernouloeus louvaini tanár, 1629-ben latin tragédiának dolgozta fel a tárgyat.

Az újabb korban Schiller tragédiája a legismertebb. Operában Verdi vitte elő-

ször színre, később pedig Barbier szövegére Gounod. A Verdié teljesen gyöngé mű, a Gounodé se sokat ér. A feldolgozás két zátonyon feneklett meg: az egyik úgy tekintette Jeanne d'Arcot, mint csupán küldetésű szűzet s ennél fogva teljesen kihagyta jelleméből a nőt; míg a másik a nő mellett megfedkezett a csodás jellegéről.

1876. áprilisban a párizsi nagyoperában Mermet »Jeanne d'Arc«-ja került először színre, a francia világváros minden notabilitásának jelenlétében, de sok viszontagság után először a színház leégése gátolja színrehozatalát, aztán a primadonna-betegségek nem engedték színre vitelét. Végre a szerzőnek meg volt az elégtételes kárpótlása, mert Mme Krausz-szal a címszerepben, műve nagy sikert aratott. Párizsban sokáig beszéltek az ujdonságról, bár Mermet se győzte le a nehézségeket. Saját szövege drámaiatlan s a zene se kitűnő. Jeanne d'Arc külső befolyás alatt szenved s nincs egyénítve. A többi alak még jobban elvész a háttérben. Egyes mozzanatok azonban nagyszerűek s megragadók és a misztikus elem befolyása a zene által tol-mácsolva van.

Ormay Ferenc, operaénekes, (baritonista) sz. 1834-ben. 1858-ban lépett a színipályára. Ez év aug. 5-én próbaképen fellépett a Nemzeti Színházban, »Borgia Lucretia«-ban, 1860. március 27-én búcsúzott el, aztán 1866-ig Kolozsvárott működött. 1872. jan. 18-án házasságra lépett Pesten Sorssich Paulinennel. Mint a Nemzeti Színház nyugdíjas tagja hunyt el, Pesten, 1876. jan. 15-én. Felek Miklós búcsúztatta. Operafordításai ezek: »Faust«, opera 5 felv. (Goethe—Barbier—Carré—Gounod) 1863. okt. 12. »Lo-hengrin«, regényes dalmű 3 felv. Wagner Richard után ford. Böhm Gusztávval. Bem. 1866. dec. 1. »Az afrikai nő«, opera 5 felv. Scribe után ford. Böhm Gusztávval. Zen. szerz. Meyerbeer Giacomo. 1866. febr. 15-én volt a premierje. »Az árny«, víg opera 3 felv. Saint-Georges után ford. Zenéje Flotowtól. 1871. nov. 18-án bemutatták a Nemzeti Színházban. »Romeo és Júlia«, nagy opera 5 felv. Barbier Jules és Carré M. után ford. Zenéje Gounod F. Ch-tól. 1872. jan. 27. »A